

**T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİNEMA TELEVİZYON ANASANAT DALI
SİNEMA TELEVİZYON SANAT DALI**

**BELGESEL KISA FILM:
“DENEYİMLEME; Yabancı Dil Eğitiminde Yeni Yaklaşım”
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Tezi Hazırlayan: AHMET ERDAL
İSTANBUL, 2008**

**T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİNEMA TELEVİZYON ANASANAT DALI
SİNEMA TELEVİZYON SANAT DALI**

**BELGESEL KISA FILM:
“DENEYİMLEME; Yabancı Dil Eğitiminde Yeni Yaklaşım”
(Yüksek Lisans Tezi)**

Tez Hazırlayan:
Ahmet ERDAL
Öğrenci No:
TST2551-004
Danışman:
YRD. DOC. Burak BUYAN

**Tezi Hazırlayan: AHMET ERDAL
İSTANBUL, 2008**

YEMİN METNİ

Sunduğum Yüksek Lisans Tezimi, Akademik Etik ilkelerine bağlı kalarak, hiç kimseden akademik ilkelere aykırı bir yardım almaksızın bizzat kendimin hazırladığına ant içerim.

15/02/2008

Aday: Ahmet ERDAL

BELGESEL KISA FİLM: “DENEYİMLEME”

Tezi Hazırlayan: Ahmet ERDAL

Özet

Analitik ve ampirik ayrımı, modern – post modern polemiğine kadar sürdürülebilecek geniş bir konudur. Biz bu çalışmada konuyu mümkün olduğu kadar dar bir kapsamda ve özelleştirilmiş, daraltılmış bir boyutta ele aldık. Yabancı dil eğitimi uzun yıllar davranışçı psikoloji kuramcılarını önermeleri doğrultusunda şekillenirken, yakın zamanlarda bilişsel psikolojinin öngörülerinden faydalanan çeşitli teknikler üretilmeye ve kullanılmaya başlamıştır. Bu tekniklerden biri de “Callan Method” olarak anılan tekniktir. Bu belgesel bahsedilen metodun uygulandı okullardan birinde, tekniğin gözlemlenmesi ve eğitimcilerin teknik hakkındaki yorumlarının derlenmesinden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil, eğitim, deneyimleme, analitik

SHORT DOCUMENTARY FILM: “EXPRECIENCY”

Presented by: Ahmet ERDAL

Abstract

The issue, comparison with analytic and empiric, has wide background up to modern and post-modern polemics. In this short film, we prefer to explain the issue in restricted and specific plane. Foreign language education is set up with behaviorist psychology, but in a couple of last decade it has been reset by some method with opinion of cognitive psychology. One of these methods is “Callan”. Aim of this film is observe the method in school in which it applies.

Key Words: Foreign language, Education, Analytic, Empiric

Yemin Metni.....	I
Jüri Sayfası	II
Türkçe Özet ve Anahtar Kelimeler.....	III
Abstract and keywords	IV
Tablolar Listesi	V

I. BÖLÜM

1. TEZİN AMACI.....	8
1.1. Tarihsel gelişim / Belgeselde üretim süreci	9
1.2. Callan Method hakkındaki gözlemler	10
1.3. Kanaatler	11

II. BÖLÜM

2. BEYİN TEMELLİ ÖĞRENME	
2.1. Öğrenmede beynin (belleğin) işlevi.....	12
2.2. Prof. Dr. Mücella Uluğ'un "Beyin temelli öğrenme" adlı çalışmasından .	13

III. BÖLÜM

3. ÖĞRENME TÜRLERİ	
3.1. Ezbere Öğrenme ve Kavrayarak Öğrenme	20
3.2. Prof. Dr. Mücella Uluğ'un "Beyin temelli öğrenme" adlı çalışmasından .	21
3.3. Callan okullarının tanıtım dokümanları	29

IV. BÖLÜM

4. PRODÜKSİYON	
4.1. Mekan	35
4.2. Ekipman	36
4.3. Çekim takvimi.....	37
4.4. Bütçe	38
4.5.Kurgu.....	39
4.6.Set fotoları.....	40
Öz geçmiş.....	41

I. BÖLÜM

1. TEZİN AMACI

Zamanın ruhu her alanda sürekli ve hızlı bir değiş göstermektedir. Bu değişim en yalın ifade ile modernin mekaniğinden, post-modernin dinamiğine doğru sürmektedir. Bu değişimi gözlemek ve anlamak aydınlatıcı bir çabadır. Biz bu film de böyle bir çabadır. Biz bahsettiğimiz değişimi yabancı dil eğitimi alanında gözlemledik ve anlamaya çalıştık. Gözlemlediğimiz metot İngilizceyi öğretirken klasik metotlardan farklı olarak analitik ve mekanik bir yol ile değil de deneyimsel bir yol kullanmakta. Böyle olunca da öğrenme süreci belirsiz fakat dinamik bir hal alıyor. Belirsizlikten maksat öğrenci “şu kadar konu öğrendim” diyemiyor. Çünkü dil bilgisi böyle bir analitik sınıflandırmaya tabi tutulmamış. Öğrenci neyi ne kadar öğrendiğinin farkında olmamasına rağmen belli bir süre sonra dili kullanabildiğini görüyor. Bu noktada bu metot ile bilişsel eğitim kuramları arasında bir paralellik olduğunu gördük ve bu film ile bu gözlemimizi belgelemeyi amaçladık.

1.1. Tarihsel gelişim / Belgeselde üretim süreci

Belgesel Filmde üretim süreci konusunun yapısına göre özelleşmiştir. Pek az belgesel film kurmacada ki gibi önceden hazırlanmış bir plana uygun olarak çekilebilir. Bu filmde olduğu gibi birçok belgesel de gözleme ve spontane çözümler ile bizzat üretim sırasında şeklini bulmaktadır. Dolayısıyla belgesel filmin ön çalışması sinopsis, tretman, senaryo ya da storyboard'dan oluşmaz. Bunun yerine yönetmenin konu hakkında etraflı bir araştırma yapması ve prodüksiyon sırasında karşılaşacağı sorunları ya da fırsatları doğru yönetebilecek birikime sahip olmalıdır. Aşağıdaki sayfalarda filmin esin kaynağı olan Prof. Dr. Mücella Uluğ'un "Beyin temelli öğrenme" adlı çalışmasını ve paralel bir yaklaşım içinde olan Callan metodun uygulandığı okulların tanıtım metinlerini bulacaksınız. Bu metinler filmin altyapısını oluşturmaktadır.

Filmin konusu "Yabancı dil eğitiminde deneyimleme yaklaşımı" olarak belirledikten sonra yöntemi de yukarıda açıklandığı üzere, bir yandan öğrenme teorisi üzerindeki çağdaş kuramları, post-modern yaklaşımları özellikle de bilişsel psikoloji kuramları üzerinde araştırma yapılırken diğer taraftan, tüm bu kuramsal önermelerden ari olarak fakat bu kuramlarla paralel gördüğümüz bir tekniği yani "Callan Method"u gözlemleyerek, derslere katılarak eğitmenlerle ve dershane yöneticileri ile konuşarak filmin ön hazırlığı tamamlanmış oldu.

Filmin çekim süreci plan, plan detaylı olarak belirlenmiş bir senaryo ya uygun olarak değil de, montaj aşaması için malzeme toplama maksadıyla şekillenen spontane bir süreç olarak şekillendi. Montaj süreci filmin asıl şekillendiği anlamının oluştuğu ve cümlelerini kurulduğu bir süreç olarak gerçekleşti.

1.4. Callan Method hakkındaki gözlemler

Belgesel filmin çekimlerinden önce metodun uygulanışı gözlemlendi. Hem eğitimcilerle hem de öğrencilerle konu tartışılarak sistemin yapısı incelendi. Sistem temel olarak dilin refleksif olarak öğrenilmesi ve kullanılmasını amaçlıyor. Bunu yapabilmek için bir soru cevap formasyonu geliştirilmiş. Öğrenciye soru soruluyor ve onu cevaplaması bekleniyor. Bunu yaparken de tercüme yapmasını engellemek için öğretmen cevabı çabuk vermesi için yardımcı oluyor ve cevabı öğrenci ile birlikte tekrarlıyor. Önce basit cümleler ve kelimeler vücut dili kullanılarak öğretiliyor ardından bu öğrendikleri bilgilerin üzerine kademe, kademe daha karmaşık ve uzun cümleler ve yeni gramer kullanımları ile soru cevap formasyonu devam ettiriliyor. Her yeni soru aynı zamanda yeni bir kelime anlamına geliyor.

1.5. Kanaatler

Bizim burada öncelikli olarak ilgilendiğimiz mesele elbette sistemin kendisi değildir. Bizim gözlemlemek istediğimiz yabancı dil eğitimindeki anlayış değişimidir. Bu değişimi modern ve post-modern değişimin dar anlamda bir görünümü olarak anlamaktayız. Descartes'in analiz ve sentez yaklaşımı; konuyu anlamak için temel öğelerine ayırma sonra bu öğeler arasında ilgi kurma ve tekrar bütüne varma metodunu önermekte idi. Klasik İngilizce eğitimi de benzer bir yöntem içindedir. Konu gramer yapılarına ayrılır bunların bilinmesi sağlanır sonra ise bunların birlikte kullanımı ile bütüne ulaşmak amaçlanır. Bu yöntem öğrenmede bilinç dışını tamamen yadsımıştır. Gerek Mücella Uluğ'un çalışması gerekse Callan yöntemin uygulamaları dünyanın farklı yerlerinde eş zamanlı olarak bir anlayış değişikliğinin harekete geçtiğini göstermektedir. Dersler planlanmış birer konuşmadır ve öğrenciler derste sadece konuşurlar başka bir deyişle konuşmayı tecrübe ederler, dili tecrübe ederler. Bu tecrübe sırasında hem bilişsel hem de bilinç dışı süreçler aktiftir.

Bununla beraber biz belgeselde bu kuramsal background içinde kaybolmak istemedik. Biz sadece sistemin uygulanışını gözlemlemek ve eğitimcilerin kendi gözlemlerini aktarmakla yetindik.

II. BÖLÜM

2. BEYİN TEMELLİ ÖĞRENME

2.1. Öğrenmede beynin (belleğin) işlevi

Bilgi ve bilgi edinme yani öğrenme her devirde felsefe ve psikolojinin ana başlıkları arasında yer almıştır. Geçtiğimiz birkaç on yıl boyunca beyin fizyolojisi ve beynin nasıl çalıştığı konusunda tıp önemli bir yol kat etmiştir. Bu gelişmeler psikolojide ve bu projede eğildiğimiz eğitim psikolojisi alanında da önemli değişimlere yol açmıştır. Bu çalışmalar, paralel olarak hem eğitim psikolojisini hem de epistemolojiyi değiştirmiştir.

2.2. Prof. Dr. Mücella Uluğ'un “Beyin temelli öğrenme” adlı çalışmasından

“Üçlü Beyin

Carl Sagan “Dragons of Eden” (1977) yapıtında “İnsan soyunun böylesine güç ve karmaşık problemlerle yüz yüze geldiği günümüzde geniş ve güçlü düşünmenin gelişmesine çok ciddi bir biçimde ihtiyaç vardır. Tüm bu ülkelerin benimsediği demokratik ideallerle uyumlu, özellikle umut vaade eden gençlerin entelektüel gelişimlerini insani ve yardımseverlik bağlamında teşvik eden bir yol olmalı. Bunun yerine bu ülkelerin çoğunun öğretim ve sınav sisteminde hemen, hemen kendini tekrar eden, itici bir eğitim süreci görürüz. Kısmen okulların ve toplumların baskıcı doğaları yüzünden NEOKORTİKAL FONKSİYONLAR”ın büyük kısmının hala bilinmemesi ve buna gereken önem verilmemesine rağmen bazen günümüz Amerikan TV’leri ve filmlerdeki seks ve saldırganlığın hepimizde gelişmiş bir R-Kompleks’in varlığı olduğuna işaret edip etmediğini bazen merak ediyorum” der.

Sagan’ın yorumu oldukça iddialı, bilim ve teknoloji alanında önemli mesafeler kat edilmesine rağmen güç, baskı ve egoların bu derece önde olması, başkalarıyla etkileşimde neden bu kadar fazla rol oynuyor?

Birleşik Devletler Ulusal Ruh Sağlığı Enstitüsü Beyin ve Davranış Labaratuvarı’nın eski başkanı (1969-1978) Paul Mc Lean’in bir “Üçlü Beyin Teorisi” var. Mc Lean’e göre, Sagan’ın bahsettiği eğitimlerin açıklanması bu üç beyinden en ilkelinde bulunan eski çağlardan kalma yaşamı sürdürme örüntüleridir. Diğer taraftan, diğerlerine acıma ve diğerleriyle empati kurabilme gibi alanlarda güdülenme ile insan türü gelişebilmektedir. Bu da beyne en son katılan prefrontal korteksin daha çok kullanımıyla gerçekleştiği de bilinen bir gerçektir.

Beynin evrimsel gelişimiyle ilgili başka modeller de var (örn. Ornstein ve Thompson’ın “The Amazing Brain”, 1984) ama Üçlü Beyin eğitimciler açısından büyük önem taşır. Bu kuram, davranışı işe yarar bir şekilde ele almamıza yarar. İlgili psikoloji ve sosyoloji kuramlarıyla uyumlu olması ve değişim için yönlendirmelere uygunluğudur.

Beyin Araştırmaları ve Arkeoloji:

Mc Lean'ın çalışmasını geçmişten günümüze beynin evrensel gelişim katmanlarını araştıran bir arkeologun çalışmalarıyla karşılaştırır. Mc Lean, arkeolojideki evrimsel gelişime karşılıklı olarak birbiri ardına gelişmiş 3 beyin katmanını tanımlar:

1. Sürüngen Sistemi (reptilian sistem) –R- Kompleks,
2. Limbik sistem,
3. Neokorteks.

Her katmanın işlevi farklı olmasına rağmen üçü de birbiriyle etkileşim halindedir. Mc Lean'ın kuramı, Freud'un id, ego, süperego, Platon'un ruhun yapısını  katmana ayırmasını, Sokrates'in ruh ve hayatı  katmana ayırmasını ve bu tip 3'l kuramları hatırlatmaktadır.

Kardeşler ls:

Bu kuramı aynı çatı altında yaşayan 3 kardeşe benzetebiliriz:

- **R- Kompleks**→**En büyük kardeş**→**yaşamın sürdürülmesiyle görevli**, (yiyecek sağlamak, atık maddelerin dışarı atılması, genel güvenlik, rahatlık sağlamak). Davranışların büyük bir çoğunluğu, otomatik ve alişılmış davranışlar ve değişime karşı güçlü bir direnç gösterir. Dili kullanmaz ama bazı yöntemlerle ona karşılık verir.
- **Limbik Sistem**→ **Ortanca kardeş**→ **derinden hisseder**, (duygu denetimi, hafıza, olayların organizasyonu, savaş-kaç yolunu kullanır= meşru müdafaa ile uğraşır) En büyük kardeşin, üzerinde mutlak bir hakimiyet kurmasını engeller, beslenme kaynağıdır. En büyük ve en kk kardeş arasında denge kurmaya çalışır.
- **Neokorteks**→ **Kardeşlerin en kğdr ama beyinde en geniş alana yayılmıştır**. Yaratıcıdır, dili kullanır, beste yapar, karmaşık zmlmelerle uğraşır (soyut işlemler, soyut düşünme gücü hkimdir, geleceği düşünüp planlayabilir), genellikle kardeşlerin en zekisidir.

Bu üç kardeş birbirinin davranış ve kararlarında etkili olurlar. Birbirlerini hem destekler hem de yerinde çatışırlar. Beyne bir tehdit geldiğinde, genellikle büyük kardeş hakimiyeti ele alır; çünkü güvenlik sağlanmalıdır, yaşam devam ettirilmelidir. Diğer taraftan beraber hareket ederek her türlü tehlikenin de üstesinden gelebilirler.

R-Kompleks Beyin (Sürüngen Beyin): ATALARIMIZDAN KALMA BEYİN, büyük ölçüde beyin sapından oluşur, bedenin bütünlüğünü korur, yaşamı devam ettirme amaçlıdır (sindirim, dolaşım, solunum ve strese karşı) savaş ya da kaç tepkisini oluşturan merkezler buradadır. Hayvanların yaşamı sürdürme davranışlarıyla yakından ilgilidir. Üreme ve toplumsal hakimiyet kurmada başrol oyuncusudur. Belirgin özelliği, otomatik, törensel (ritüel) niteliktedir ve değişime karşı dirençlidir.

Mc Lean, John Locke'un (tabula rasa) beynimizin doğduğumuzda boş bir levha gibi olduğunu kabul etmez. Şöyle der: "Eğer insanların davranışları öğrenilmiş olsaydı, zekamıza ve kültürel birikimimize rağmen hayvani davranışlarda bulunmazdık (lise-ortaokul öğrencileri yeni gelen üzerinde bir türlü hakimiyet kurmak isterler, tıpkı kertenkelelerin yabancı kertenkeleye yaptıkları gibi, bu davranışı öğrenciler okuyarak öğrenmedi herhalde!)"

Mc Lean'e göre insanların tümünde sürüngen davranışı vardır.

Örnek:

Alan savunması: Kendimize ait şeyleri soyut ve somut olarak sahiplenir, koruruz. "benim evim, benim ülkem". Kıdemli öğretmenler her zaman ders yaptığı amfi, genç bir hocaya verildiğinde hoşgörülü olmayabilir, "10 yıldır ben bu sınıfta ders veriyorum" tepkisi gibi.

Giyinip kuşanma, törensel gösteri: Yeni bir giysi, yeni bir araba, yeni bir mevki hep başkalarına göstermek isteriz veya yeni bir şey elde ettiğimizde kendimizi çok önemli bir kişi gibi görürüz.

Yuva yapma davranışı: Evimizi düzenleyişimiz, dekore edişimiz.

Toplumsal hiyerarşiyi korumak: Demokratik süreçlerin karşısında örgütsel süreçler oluşturma meyli.

Eşleşme törenleri: Örneğin flört etme bir eşleşme törenidir.

Sürü davranışı: Gruplaşmalar. Öğrenci grupları, aynı apartmandaki komşular arası gruplaşma, okulda öğretmenler arası gruplaşma, üyelikler.

Diğer grup davranışlar: Kısaca R- Kompleks, bize çevremizdeki grupları incelememize yarayan bir mercek görevi görür.

Eş uygulamalı davranış: Bir maç kazanıldığında taraftarların kendilerine özgü bir şekilde sevinçlerini ifade etmesi.

Saplantısal davranışlar: Batıl inançlara göre davranma. Değişime direnç gösteren her türlü davranış buraya girer.

Dönemsel davranış: Yaş dönemlerine göre gelişen davranışlar. Daha çok cinsel kimliğin ortaya çıkışı ile ilgilidir. Ergenlik, menopoz gibi...

Aldatıcı davranışlar: Hayvanlarda düşmanını şaşırtmak için aldatıcı davranışlar olur, hızlı davranır, sessiz kalır vb. Bu tip aldatıcı davranışın insanlardaki karşılığı numara yapma, yalan söyleme, tuzak kurma, saldırganlık buraya girer. Mc Lean, “Eğer kültür bize dürüstlüğü öğretiyorsa niçin insanlar aldatma yollarına da girer?” der.

Kavramların da duygular tarafından şekillendiğini biliyoruz. Duygular zaten kavramsal olarak zengindir, diğer taraftan duygulardan arındırılmış içeriğin anlaşılması zordur. Duygular öğrenmemiz için çok önemlidir, diğer taraftan eğitim açısından bilmemiz gerek bir diğer husus faaliyete bağlı olarak bazen beynin bir odağının baskın olacağı, diğerlerinin onu destekleyeceğidir.

Öğretimde Üç Beynin Önemi Kabul Etme

Eğitim üç beyne de hitap eder şekilde olmalıdır. Örneğin oyun, R-Kompleksin gereksinimlerinden biridir. Spor ve bedensel oyunlar, içgüdüsel dürtülerimizi tatmin eder, yeni bilgileri R-Kompleksin uzantısı olan oyunla spor anlayışı, faaliyeti içinde öğretmek mümkündür.

Birbirleriyle çatışan ve birbirlerine benzeyen duygu ve gereksinimleri olan insanlardan oluşan karmaşık bir toplumda yaşamayı öğrenmek en az “bilişsel gelişim” kadar önemlidir. Tartışmalara katılmak, hikaye anlatmak, tarihsel kişilikleri sahnede oynamak, çeşitli alanlarda paneller düzenlemek, sosyal etkileşim ve ait olma gereksinimini içeren davranışlarımızdandır. Burada sosyal etkileşim ve duygusal olarak kendini iyi hissetme, yaşamımızı her türlü şartlar içinde sürdürmemiz açısından çok önemlidir.

Eğitici olarak, okullarda R-Kompleks tercihleri yeniden yönlendirilmelidir ve bu yönlendirmenin mümkün olup olmadığını da göz önüne almamız gerekir.

Limbik Sistem (Kapıdaki Gardiyan): Temel duygu merkezlerinin bulunduğu yer, *Amigdala*→ olaylarla duygular arasındaki bağlantıyı sağlayan bölge,

Hipokampus→ yerel bellek alanı, bağlamsal anıları sağlar.

Bağlamsal bellek, iç ve dış dünyamızın bileşimidir. Limbik sistem kokuyla da bağlantılı bir sistemdir, öyle ki bu koku kişiyi 10 yıldır görmediği bir arkadaşını hatırlamaya çekebilir, buradaki yemek, cinsiyet, sevgi vb. duyguların üçüncü beyin dediğimiz neokorteks ile de bağlantısı vardır. Isaacson'e (1982) göre "Limbik sistem, kişinin kendinin bilincine varmaya, bedeninin içsel durumunu ve hissettiklerini fark etmeye yarayan diğer bir ifadeyle "insani" sistemlerin ilkidir.

Limbik sistem, içsel ve dışsal yaşantılarımızdan gelen mesajları birleştirme yeteneğine sahiptir, işte bu yeteneği gerçekleştirirken R- Kompleks'in katılmış bazı görevlerini de engellemeye çalışır. Kısaca limbik sistem, atalarımızdan kalıtsal olarak gelenleri yenileme, yeni şartlara uyumlaştırma görevini de yüklenir.

Neokorteks (Düşünen Beynimiz): Bu bölgeye yeni memeli beyni de denir. İnsan beyninin 5/6'sını oluşturur. Beynin dış kısmında gördüğümüz bu bölge yaklaşık olarak buruşturulmuş bir çift gazete boyutundadır. Konuşma, yazma dahil dilin kullanımını sağlar, duysal verilerin işleme burada gerçekleşir. Anımız kadar, ileriye görerek, geleceğe yönelik planlar yapmamızı sağlar. Bilim ve sanat açısından çok zengin ve karmaşık bir bölgedir.

Düşünce ve hisler birbirine bağlıdır. Diğer bir ifadeyle kavramlar, duygular, davranışlar gibi eğitimde ele aldığımız bu bileşenler, birbirini etkiler ve biçimlendirir. Ama bu etkilenmede hangisi ağırlığını daha fazla koyuyor? Bilmiyoruz. Mc Lean'e göre, duyguların ağırlığı daha fazladır. "Duygular düşüncelerimize ve davranışlarımıza anlam verirler" der. Rosenfield, "Belleğe duygular enerji vermediği sürece belleğin oluşumu mümkün değildir" der. Eğitim için buradan alınan mesaj: "*öğrenmek için öğrencinin istekli olması şarttır*".

Prefrontal Korteks (Gelecek Umudu): Prefrontal korteks, neokorteksin alınımız içinde yer alan bölümüdür. Bu bölüm uyumlu davranışlarda büyük ölçüde sorumludur. Planlama, çözümlenme, mantık dizgesi kurma, hatalı tepkilerin engellemesi ve soyutlama yeteneğini de bu merkezden etkilenmektedir. Neticede empati ve sevecenlik duygularını yüceltmekten

de bu bölge sorumludur. Daha geniş manada, birbirleriyle ilişkili şekilde düşünme ve hareket etme, başka şey veya kişiler lehine kendi zevkenden vazgeçebilme, sevecenlik ve empatiyle eyleme geçebilme yeteneği için prefrontal kontrol gerekir. Aslında bu tip olumlu davranışlar, Mc Lean'e göre hayatta kalmanın koşullarındandır.

Hayatta kalmada başarılı olabilmek için R-Kompleks ve Limbik Sistem'in dar anlamlarının aşılması gerekir. Eski beyinlerin eğilimlerini anlamlı bir şekilde yeniden programlamalı ve yeniden yönlentmeliyiz. Birey, bu güce sahiptir, "yeniden düşünme" yeteneğimizi çalıştırmalıyız. Isaac Asimov'un, "Foundation" (Oluşum) adlı eserinde (1983) kahramanlarından birisi "Şiddet, yetersiz olmanın son sığınağıdır" der ve böyledir de.

Carl Sagan (1977) şöyle der: "Geçirmekte olduğumuz sosyal ve teknolojik değişim sonucu geleneksel ve durağan toplumlarda yaşamıyoruz. Dünyada işler iyi işlemiyor, Hükümetler değişime direniyor sanki öyleymiş gibi davranıyor. Böyle giderse değişime uyumdan çok farklılığı teşvik eden bir toplum olacaktır. Uzun vadeli yatırımlardan çok, kısa vadeli üstünlükler tercih edilecektir.

Üçlü Beyin ve Performans Düşüşü

Hart'a (1983) göre, stres fazla olduğunda beyin fonksiyonlarında bir çöküş olur, çaresizlik ve korku oluşur. Stres olumlu ölçüde olduğunda ise, azim ve meydan okuma duyguları ortaya çıkar. Korku halinde, 3'lü beyin çerçevesinde neokorteksten aşağı doğru, eski ve otomatik olan limbik sisteme ve R-Kompleks'e yöneliriz ve R-Kompleks tepki verir, geleneksel kaba davranışlar ortaya çıkar. Bulgar psikolog- eğitimci Lazanov da aynı konuya değinir. Mc Lean, konuya eğitimciler açısından yaklaşır. Korku halinde öğrenci kendisini R-Kompleks'e terk eder ve ilkel, saldırgan davranışlarda bulunur. Öğretmen olarak, eğitici olarak amacımız öğrenme için düşük düzeyde kaygı koşullarını gerçekleştirmek olmalıdır. Öğrenme için en uygun durum, kabaca bir atletin durumuna benzetilebilir. Atlet, rahatlatıcı bir duygunun hakim olduğu ortamda en yüksek performansı gerçekleştirir. Biz buna "rahat dikkatlilik hali" diyoruz. Şu iki şart gerçekleştiğinde beyin bu durumu ortaya çıkar:

1. **Rahatlık Derecesi:** Öğrenci ve öğretmen rahat bir sinir sistemine sahip olmalıdır; öğrenci, öğretmenin güven duygusunu üstünde hissetmelidir.
2. **İçsel Motivasyon:** Öğrenme; yaratıcılık, tartışmalar ve zorlamalarla beslenir. Bunlar da iç motivasyonu oluşturur.

Burada belirtilmesi gereken bir husus daha var; eğitimciler rahatlama ve rahatlatma tekniklerini bilmelidir. Ayrıca eğitimciler, olumlu stresi yaratan genel şartları iyi kavramalı ve orkestra Şefi gibi durumu yönetebilmelidir.

Şurası muhakkak ki öğrenme, sadece ideal ve mükemmel bir ortamda olamaz. Bizim savunduğumuz, devamlı ve yoğun olan düşük düzeyde bir korku ve üst düzeyde bir azmin (meydan okumak) olduğu bir sınıf ortamı oluŐturmaadır.”

III. BÖLÜM

3 ÖĞRENME TÜRLERİ

3.1. Ezbere Öğrenme ve Kavrayarak Öğrenme

İlk çağlardan beri insanlar öğrenilmesi ve unutulmaması gereken şeyleri şiirler, destanlar, hikayeler, oyunlar ve şarkılarla toplum zihnine işlemiştir. Gerek ilkel dinler gerekse semavi dinler mesajlarını hikayeler ve efsanelerle iletmektedir. Bütün bunlar öğrenmenin analitiğin sınırlarını aşan bir davranış olduğunun birer göstergesidir. Nitekim çağdaş araştırmalar, öğrenmenin beyinde bütüncül bir süreç olduğunu ve öğrenme sırasında; görsel hafızanın, hayal gücünün, duygusal süreçlerin önemli rol oynadığını tespit etmiştir.

Özellikle psikolojinin müstakil bir bilim olmasından beri eğitim psikolojisi konusunda birçok kuram öne sürülmüştür. Ancak bizim burada odaklandığımız analitik ve deneyimsel ayrımı çok temel bir bakış farkıdır. Bu ayrım zeitgest'in modernden post-moderne akışının da bir izdüşümüdür. Bu yüzden kendimizi “ezbere öğrenme” ve “kavrayarak öğrenme” ya da “analitik öğrenme” ve “deneyimsel öğrenme” ayrımı ile sınırlıyoruz.

3.2.Prof. Dr. Mücella Uluğ'un “Beyin temelli öğrenme” adlı çalışmasından;

Patates ile ilgili bir ders, Ezbere Öğrenme:

Patatesin yararları orijini vb. anlatılır ama anlatılanlar ezberden ibarettir. Burada beyni harekete geçirmek oldukça özeldir, beynin normal işlevinin yanı sıra çok az nöron ezberlemek amacıyla ateşlenmiştir. Burada içsel güdülenme yeterince harekete geçmediği için bu tip öğrenme çabaları yorgunlukla sonuçlanır. Bazı öğrenciler bu bilgileri kısa bir süre hatırlayacak, sonra unutacaktır. Sonuçta öğrenciler uygulayabileceklerinden daha az şey öğrenecekler ve daha az yaratıcı olacaklardır.

Patates ile ilgili bir ders, Kavrayarak Öğrenme:

Patates ile ilgili konu sınırları aşılır; konu için tarih, coğrafya, fen, edebiyat, sosyoloji, sanat gibi bilgiler de girerek patates öğretilecek. Biz bu sisteme bunun için genel sisteme bağlı, anlayarak öğrenme diyoruz. Burada amaç, öğrencilerin diğer alanları da öğrenmeleri için patatesi kullanma olabilir. Örneğin öğretmen sınıfa çok filizlenmiş bir patates getirir, bunu yanında patates ile ilgili tarihi bir olay anlatabilir, öğrencilere patatesin İngiltere kıtlığına girene kadar fakirlerin yiyeceği olduğunu bilip bilmedikleri sorulur. Patatesin sosyal ve siyasal doğurganlığını, sosyal sınıf farklılıklarının kullanıldığını biliyorlar mı? Olaylar geçmiş ile şimdi ve öğrencilerin deneyimleriyle, bilgileriyle ilişkilendirilir. Hatta konu arz-talep kanunlarına bağlanabilir. Farklı topraklar ele alınabilir, ekolojiye geçilebilir sanat bir türlü devreye girebilir. Böylece birçok konu patatesle birleştirilir; böylece beynin birçok alanlarını birleştirme fırsatı verilir. Bu yöntemle öğrencinin merakı arttırılır, bireysel ilgiler, bireysel yaşantılar ortaya konur.

Beynin Harekete Geçmesi: Beyinde bütünsel işlevler çalışır çünkü bilginini yanı sıra, duygular, heyecanlar da devreye girer. Bu nedenle bu tip öğrenmede beynin her tarafı harekete geçer, stres azalır beyin hücreleri daha az yorulur; çünkü beyin bilgiyi pasif olarak almaz, bilgiyi almak için kendisi de aktif olur. Yorgunluk az olduğu için öğrenciler bu tip öğrenmeyi uzun süre hatırlar, sınıfta esnemezler.

Sonuç: Öğrencilerin bir kısmı bu bilgiyi hatırlayacaktır ama bu bilgiyi farklı amaçlarla değişik yerlerde kullanacaklardır, beyinde çok yönlü yeni haritalar oluşmuştur.

Şurası muhakkak ki, öğretmek için oluşturduğumuz her şey, niyet ettiğimizin dışında algılanacaktır. Öyleyse öğretmenin esas görevi, yeni bilgiyi yaşantı ile birleştirmektir. Böylece öğrencinin yaşam deneyimi, eğitimin bir düzenleyicisi olur.

Eğitimde öğrencilerin içsel ilgileri ve kişisel hedefleri işe katılmalıdır. Böylece onlarda yenilik fikri ve merak uyanır.

Eğitimde bazen ezber gerekirse de eğitimin temel hedefi, “üretim” üzerine olmalıdır. Katılımcı, dinamik haritaların üretilmesi, eğitimin temel hedefi olmalıdır.

Beyin Temelli Öğrenmenin ilkeleri

Burada amaç, eğitimcilere pratik olarak yararlanabileceği bazı farklı formlar sunmaktır, bu formlarda 12 ilke ele alınacaktır. Bu ilkeler, program ve yöntemlerin belirlenip seçilmesinde yol gösterici olabilir.

Sorgulamaya Açık Bir Alan Olarak Eğitim:

Davranışsal modelin artık terk edilmesi gerekir. Onun yerini, insan beyninin kendi emirleri ve seçtiklerimizle sınırlı açık bir sorgulama alanı içinde eğitim almalıdır. Bunun için aşağıdaki ilkelerin göz önüne alınması gerekir:

1.İlke: Beyin, paralel bir işlemdir. İnsan beyninde birçok işlem beraber yürür (Ornstein ve Sobel, 1987) duygu, düşünce, hayal, yönelim vb. bütün bunlar, sosyokültürel bilginin artışıyla da etkileşim halindedir.

Eğitimde beynin bu aynı anda çok yönlü işleyişini ele alıp eğitimin her alanına hitap edecek şekilde programlanması sağlanmalı.

2.İlke: Öğrenme, tüm fizyoloji ile ilgilidir. 3 beyin karşılıklı etkileşimi insan fizyolojisinin bütünselliğine işaret eder. Beyin, doğal kurallara göre işleyen fizyolojik bir organdır. Öğrenme de nefes alıp verme gibi doğaldır. Bu doğallık kolaylaştırılabilir, zorlaştırılabilir. Okul içi, oklu dışı yaşantılar beynimizi etkilemekte ve tepki vermesine neden olmaktadır.

Eğitim açısından baktığımızda; fizyolojik fonksiyonlarımızı etkileyen her şey öğrenme yeteneğimizi de etkiler. Stres yönetimi burada önemli rol oynar. Çeşitli ilaçların öğrenmeye etkisi bilinmeli, kontrol edilmelidir. Alışkanlık ve inançlar da fizyolojik yönden

etkilidir, bunlar değişime direnç gösterir. Zamanlama, bireysel özellikler, üst üste gelen olaylar ve bireylerin özel dönemleri de fizyolojiyi dolayısıyla öğrenmeyi etkiler. Sağlıklı çocuklar, temel becerilerinde ilk 5 yıl içinde büyük farklılık gösterirler. Bu nedenle takvim yaşı esas alınarak başarı beklentisinde bulunmak hatalı olabilir.

1. *İlke: Anlam arayışı içseldir.* Anlamlandırma (deneyimlere anlam verme) ve anlama uygun hareket kendiliğinden gerçekleşir. Anlamlandırma bilinçli anlamızda devam eder (kısmen de uykumuzda). Kavramlar, anlamlandırmalar önlenemez, devamlılığı vardır, ancak yönlendirilip odaklanılabilir.

Eğitim açısından öğrenme, tutarlı olmalıdır, belli bir ortamda olmalıdır. Ortam aynı zamanda merakımızı, yenilik ihtiyacımızı, keşfetme- tartışma isteklerimizi tatmin edebilmelidir. Dersler heyecan verici, anlamlı olmalı, öğrenme de yaşamı yansıttığı müddetçe iyi olacaktır. Özellikle yetenekli çocuklarda karmaşık ve anlamlı zorlamalar yaratılmalıdır. Ayrıca bu sistemi tüm öğrencilere de uygulamalıdır, muhakkak ki yeni yetenekler olacaktır.

2. *İlke: Anlam arayışı, örüntülemeyle oluşur.* Örüntüleme, bilginin anlamlı organizasyonu ve sınırlandırılmasına işaret eder. Beyin bu örüntüleri oluştururken sezgi ve yaratıcılığını kullanan bir sanatkar, bir bilgin gibidir. Beyin anlamlı örüntülerini kabul ederken anlamsız olanları da reddeder. Bir öğrenci için anlamsız örüntüleme, manasız bilgi parçalarıdır. Bilginin bütünleşmesi için eğitim ortamının ona göre hazırlanması gerekir; bilgi parçaları havada uçmamalıdır.

Eğitim açısından, öğrenciler devamlı olarak algılıyor, anlamlandırıyor, örüntüler oluşturuyor. Onları durduramayız ama yönlerini etkileyebiliriz. Hayal kurma, eleştirel düşünme, problem çözme, bunlar birer örüntüleme şeklidir. Sınıfta bir konu işlenirken öğrencinin uygun örüntü yapıp yapmadığını pek bilemeyiz. Öğrencinin aklı başka yerdeyse, anlatılanlar bilgi parçaları olacaktır. Burada öğretmen değişik yaklaşımları ele alabilir, Örneğin; konu tabanlı öğretim, eğitim parçalarının bütünleşmesi veya gerçek yaşama uygun öğrenme yaklaşımları (deneyimleme) ele alınabilir.

3. *İlke: Örüntülemelerde duygular çok önemlidir.* Öğrenme, basit, sade bir olay değildir. Ümit, bireysel beklentiler nedeniyle yanlılık, öz saygı düzeyi ve etkinliklere dayalı duygu ve düşüncelerimizden etkilenir ve bu bütünlük içinde gerçekleşir. Duygular ve biliş birbirinden ayrılamaz. Duygular da

bilginin depolanıp, hatırlanmasında etkilidir. Öyleyse duygular bellek için önemli bir malzeme. Duygular da istendiğinde güçlendirilip, istendiğinde azaltılamaz veya ortadan kaldırılamaz, sürekli dir.

Eğitim açısından; öğretmenler öğrencilerinin duygu ve tutumlarını dikkate almalıdır. Bunlar, onların öğrenmelerini belirler. Bir öğretmen bilgi ve duygular arası bağıntıyı asla ihmal etmemelidir bazen duygusal yönden girerek bilginin hızla öğrenilmesi sağlanabilir. Genelde sınıf içinde ve dışında karşılıklı saygı ve kabul, öğrenciyi olumlu etkiler, destekleyici bir ortam oluşturur. Bazen öğretmenin koridorda öğrencisiyle karşılaşp içten davranışı, olumlu iletişim, duygusal doyum, sırasında öğretmen, yönetici ve öğrenci yardımlaşması da her iki taraf için duygusallığı, güveni zenginleştirir.

4. *İlke: Beyin, parçaları ve bütünleri aynı zamanda işler.* Beyinde sağ ve sol olmak üzere iki yarımküre var. İki yarımkürede fonksiyon açısından farklılıklar olmasına karşın arada bütünlük, ortak görevler vardır. Birisi bilgiyi parçalara ayırırken diğeri de bütünleştirerek algılamada bulunmaktadır. Beynin sağ yanı birtakım şeylerin belli örneklerini işlerken, sol yanı çok daha genel kavram ve sınıfların işlenmesinden sorumludur. Söz gelimi; beynin sol yanı gördüğünün köpek olduğunu belirlerken, sağ yanı köpeğin Fatma'nın köpeği olduğunu bilir.

Konuya eğitim açısından baktığımızda, bilginin detayı göz önüne alınmadığında veya bütünü ihmal edildiğinde, öğrenmede aşırı güçlüklerle karşılaşmaktadır. Parça ve bütün kuramsal olarak etkileşim halindedir. Beyin yarımkürelerinde olduğu gibi, parça ve bütün birbirinden anlam çıkarır ve bu anlamı paylaşırlar. Böylece sözcükler ve söz dizini anlaşp özüm lenir.

5. *İlke: Öğrenme, hem çevresel /organsal algıyı hem de odaklanmış dikkati gerektirir.* Beyin temel olarak dikkat ettiği bilgiyi alır ama dikkatin dışında kalan bilgi ve işaretleri de alır. Görüş alanında olup bilinçli olarak dikkat etmediğimiz şeyleri de beynin alması beynin duyu sal mekanizmalarının hassasiyetini gösterir. Lazanov'a göre, çevresel bilgi öğrenmeyi desteklemek için amaçlı olarak organize edilir (örnek: sınıfta ders yapılırken kapı tıklatıldığında hemen beyin de olası anlamlar için işleme başlar).

Eğitim açısından, öğretmenler öğrencilerin dikkatleri dışında da algılayabilecekleri, öğrenebilecekleri malzemeleri organize etmelidir. Bunlara “çevresel uyarı” diyoruz;

bunların organizasyonu da adeta bir sanatsal bir olaydır (örnek: öğrenim sırasında müzik kullanımı). Öğretmen, rehber örnek davranışı, ilgi ve coşkularıyla da öğrencilerinin daha iyi öğrenmelerini sağlayabilir. Çünkü ders dinlerken öğrenciler öğretmenlerinin iç dünyasını da bir dereceye kadar değerlendirmektedir. Lazanov, bireydeki bu iç ve dış tutarlılığı açıklamak için “ÇİFT DÜZLEMLİLİK” terimini kullanır. Örneğin; öğrencilere öğrenmeleri için verilen bilginin yanı sıra, okulun düzeni ve yönetimi de etkiler. Diğer bir ifade, çevresel uyarı olarak öğrenmeyi, başarıyı, toplum, aile, teknoloji gibi öğrencinin yaşamındaki her şey etkiler.

6. *İlke: Öğrenme, her zaman bilinçli ve bilinçdışı süreçleri içerir.* Öğrendiklerimiz bilinçli olarak anladıklarımızdan daha çoktur. Bu da bilinçdışı sürecin devamlı işlediğini gösterir. Çevresel algılarla (bilinçdışı olarak) öğrendiklerimizle de deneyimler kazanırız. Örneğin; bir öğrenci, makamına uygun şarkı söylemeyi öğrenirken şarkı söylemekten nefreti de öğrenir. Öğrencilerin bilinçdışı süreçlerden en üst düzeyde yararlanmalarını sağlayacak düzenlemeler yapılabilir.

Eğitim açısından; aktif işleme yani öğretime öğrencilerin de katılması, konuları aktif olarak işlemede öğrenmenin ve bireysel amaçların sorumluluğunu öğrenciler üstlenirler. Öğrenci, öğrenme stilini fark etmelidir. Konuyu işlemede öğrencilerin de görüşlerinin de göz önüne alınması ve ders işlemenin böylece yeniden düzenlenmesi, teorilerin, uygulamaların yaratıcı bir şekilde işlenmesi gerekir.

7. *İlke: En az iki farklı türde belleğimiz vardır: 1) Uzamsal Bellek Sistemi, 2) Mekanik Öğrenme İçin Bir Sistemler Dizisi.*

- 1) Yeniden gözden geçirmeyi gerektirmeyen ve yaşantıların kısa süreli belenmesine olanak veren doğal bir uzamsal bellek sistemimiz vardır (Nadel, Wilmen ve Kunz, 1984). Bu sistem devamlı çalışır, pek sınırlandırılmaz. Zihinsel süreçlerimiz zaman içinde gelişirken o da gelişir. Akşam yemekte ne yediğimizi hatırlamak ezber tekniğini gerektirmez. En azından yaşantılarımızın normal, üç boyutlu ortamda algılanması için yapılandırılmış böyle bir bellek sistemimiz vardır (O’keefe ve Nadel, 1978).

- 2) Yalıtılmış bir ortamda işleme konan olgu ve beceriler, beyin tarafından farklı bir şekilde yapılandırılır; bunun için de pek çok pratik ve yenilem gerekir. Bu bellek, uzamsal belleğin karşıtıdır. Bilgiyi depolamak için yapılandırılmış bir sistemdir. Gelen bilgi, öncelikle bağlantı kuramıyorsa otomatik belleğe bağlanır ve unutmamak için tekrar gerektirir. Örnek: Otomobil fabrikasının stoklarında otomobille ilgili parçalar var, ustalar bu parçaları kullanarak üretim yaparlar ama yeterli olan bu parçaların yanında, gereksiz bir yığın parça daha olursa, ilgisiz parçaların varlığı ustaları şaşırtır, hata yapmalarına, dengesizliğe neden olur. Beyinde de bağlantısız olgular varsa ve bunlar ön plana çıkarsa beyin verimsiz çalışır.

Eğitim açısından, ezber bazen önemliyse de genelde ezbere dayandırılan eğitim, öğrenmede transferi zorlaştırabilir ve anlamının gelişimini engelleyebilir. Eğitimciler, öğrencilerin bilgi birikimlerini, onların dünyalarını hesaba katmamakla gerçekten beyin duyuşsal fonksiyonlarını engellemiş olurlar.

8. *İlke: Olgular ve beceriler doğal, uzamsal bellekte yapılandırıldığı zaman en iyi şekilde anlar ve hatırlarız.* Anadilimiz etkileşimli yaşantılarla öğrenilir, bireyin iç yaşantıları ve sosyal etkileşim, dilin gelişimini sağlar. Dil öğrenme, bireyin yaşantılarına uyumu ve kavramı ile oluşur. Öğrenmede bu öge çok önemlidir.

Eğitim açısından; yaşantısal öğrenmede uzamsal yaşam çok büyük bir yer işgal eder. Gösterilen ziyaretler, hikayeler, drama/ tiyatro, şekiller vb. farklı konular arası bütünleştirme, öğretmenlerce kullanılmalıdır. Konu işlerken, karikatürize eden örnekler verilebilir. Başarı, tüm duyguların kullanımına ve öğrenciyi karmaşık olduğu kadar etkileşimli yaşantıların bolluğu içine sokmakla ilgilidir. Anlatım ve analizler, tabii ki dışlanmamalıdır, bu bütünlük yer almalıdır.

9. *İlke: Öğrenme, zorlanma işe zenginleşir, tehditle engellenir.* Bir korku karşısında beyin performansı düşer. Uygun bir şekilde zorlandığında ise, öğrenme isteği üst düzeye çıkar. Performans düşmesinin nedeniyse "çaresizlik"tir. Bu durumda algısal alan daralır, öğrencinin esnekliği azalır, otomatik, ilkel, rutin davranışlara döner (beyin odağı daralmış kameraya benzer).

Eğitim: Öğretmenler veya yöneticiler öğrencide rahat bir uyanıklık hali yaratmalıdır. Bu durumda öğrencide korku az, zorlanma, üst düzeyde bir ferahlık hali oluşur. Bu ferahlık, öğretmenin bir orkestra şefi gibi öğrencilere hakim olmasıyla gerçekleşir.

10. *İlke*: Her beyin, kendine özgüdür. Her insan aynı sisteme sahipse de bireysel farklılıklar inkar edilemez. Ayrıca bireylerin yaşantılarındaki öğrenme, beynin yapısını değiştirir; dolayısıyla öğrenme çoğaldıkça birey daha fazla kendine özgü olur.

Eğitim: Öğretimde bu bireysel farklılıkların göz önüne alınması gerekir. Yerine göre görsel, işitsel, dokunsal ve duyuşsal tercihlerinin olabileceği unutulmamalıdır. Eğitim, beyin faaliyetleriyle uyumlu olmalı, onun çalışmasını kolaylaştırabilmelidir. Eğitim ortamındaki değişkenler çok olmalıdır.

Modası Geçmiş Şeylerin Terk edilmesi

Bu 12 ilkenin çeşitli alanları vardır. Bir eğitimci olarak görevimiz, bilginin sosyal yapısının iyi değerlendirmesini sağlamaktır. Beynin tüm bölümleri arasında etkileşim olduğunu biliyoruz, öyle ise bilgi verirken de sosyal çevredeki etkileşimler de düşünölmelidir. Alıcılık, üreticilik, keşfedicilik ve yaratıcılık beynin uyumuna uyan bir eğitimle gerçekleşir. “Bilgi ile dolmak bir şey ifade etmez”.

Modele göre, kısa süreli hafızada bir süre kalır, sadece bir kısmı uzun süreli hafızaya geçer. Uzun süreli hafıza da kısa süreli hafızadaki içeriklerle bağıntı halindedir. Bu senaryoya göre, öğrenme sınırlıdır. Dikkati yoğunlaştırma da sınırlıdır; çok kere çevremizdeki olayları bilinçsiz olarak algılar ve cevaplarız.

Eğitimciler Ne Yapmalı?

Hepimiz bazı strateji ve yöntemlerden haberdarız. Bunları araştırmalı, yerine göre uygulamalarımızı gerçekleştirmeliyiz.

Öğrenciye verilen bir bilgi, birikimleriyle bir bütün sağlayacak şekilde olduğunda –ki bunu içgörüyle kişi keşfeder- buna “HAH” duygusu denir. Bir problem çözüldüğünde, aranılan bir şey bulunduğunda hissedilen bir duygu “HAH” duygusudur. İşte öğrenmede mozağin parçaları gibi bilgiler böyle bütünleşirse iyi öğrenim gerçekleşmiş demektir. “HAH” duygusundan sonra kişi kendi bilgilerinin yanı sıra yeni amaçlara doğru yönelir, böylece bilgisini derinleştirmeye başlar -ki buna biz “derin anlam” diyoruz. Bu bilgi kişiyi bir arayışa sokar, ne için yaşıyoruz? Bizi neler öğrenmek, neler yapmak istediğimize doğru

götürür. Böylece kişi kendi bilgi alanında derinleşir, ufku genişler ve devam eder, bu da beynin isteğidir. Beyin, bireyin her alanına bağlı olarak bilgilenmek ister. Birey bu yolu tutarsa, tutabilirse huzurlu, uyumlu bir bilgi yolunda ilerler. “

3.3. Callan okullarının tanıtım dokümanları

EĞİTİM SİSTEMİMİZ

İngiltere'nin en büyük dil okulu olmasının yanı sıra, 500'e yakın dil okulu ağı ile 30 ülkede eğitimleri verilen Callan Method, tüm dünyada kullanılan akademik bir İngilizce öğretim tekniğidir.

İngiliz patentli bu yöntemin sıra dışı yapısına bağlı olarak öğrencisini, ilk günden itibaren yoğun cümlelerle anlamaya ve konuşmaya zorlaması, ders esnasında ki hızıyla anadilde düşünmeye fırsat tanınamaması ve aktif öğretimi sayesinde, akıcı ve rahat İngilizce konuşabilme gerçekleşmektedir.

1964 yılından beri başta İngiltere olmak üzere bütün dünya ülkelerinde kullanılan Callan Yöntemi'nin refleksif konuşabilmeyi gerçekleştirdiği 1971 yılında dil uzmanı akademisyenler tarafından bilimsel olarak da ispatlanmıştır.

Aşağıda başlıklar halinde A.E.L eğitim sisteminin temelini oluşturan Callan Method'un içeriğiyle ilgili bilgiler verilmiştir.

CALLAN METHOD = PRATİK

Callan Method, öğrencinin anlayabilme ve konuşabilme kabiliyetini, zevkli fakat yoğun bir atmosferde arttıran yada başka bir deyişle geliştirmesini sağlayan, kesin sonuçlara ulaşmış İngiliz patentli, bilimsel bir 'yabancı dil öğretim' tekniğidir.

Soru-Cevap içerikli ders, öğrencinin İngilizceyi hızlı bir devinim içerisinde duymaya ve etkin bir şekilde konuşmaya zorlar.

Callan Öğretmeni, dersi süratli bir şekilde sürdürerek, öğrencinin İngilizceyi doğal hızında konuşulurken anlamasını ve konuşmasını sağlar.(Doğal Öğrenim)

Ders esnasında tahta, defter, kitap kullanmaz, not tutturmaz, boşlukları doldurtmaz, kaset-CD dinletmez, bilgisayarlarla öğretmez ve tepegöz kullanmaz.

Yakın bir ifadeyle, İngilizceyi ilk günden itibaren, "anadilimizi öğrendiğimiz şekilde" konuşarak öğretir.

Aşağıda başlıklar halinde metodun içeriği hakkında bilgiler bulabilirsiniz.

CALLAN METHOD NEDİR?

Callan Method, öğrencinin anlayabilme ve konuşabilme kabiliyetini, zevkli fakat yoğun bir atmosferde arttıran yada başka bir deyişle geliştirmesini sağlayan, kesin sonuçlara ulaşmış İngiliz patentli bir 'yabancı dil öğretim' tekniğidir.

Soru-Cevap içerikli ders, öğrencinin İngilizceyi hızlı bir devinim içerisinde duymaya ve etkin bir şekilde konuşmaya zorlar. Öğretmen, dersi süratli bir şekilde sürdürerek, öğrencinin İngilizceyi doğal hızında konuşulurken anlamasını ve konuşmasını sağlar. Ders esnasında tahta, defter, kalem, kitap kullanmaz. (Yazı ve okuma çalışmaları hariç) İlk günden itibaren, kendi dilimizi öğrendiğimiz mantıktan hareket ederek, İngilizceyi konuşarak öğretir.

İLK GÜNDEN İTİBAREN KONUŞARAK EĞİTİM

Callan Method'un dersleri, diyaloglar içerisinde soru sorup cevap alma çalışması şeklinde işlenir. Her soru-cevap cümlesi, ya öğretilen yeni kelimenin, ya bir gramer (dilbilgisi) kuralının yada bir ifadenin pratiğini yapmaya yöneliktir.

KONSANTRASYON VE MOTİVASYON

Callan öğretmenin rolü, yoğun dinleme ve konuşma çalışmalarının yapıldığı sınıf atmosferinde, öğrenciyi sürekli aktif ve yüksek konsantrasyonda tutarak, İngilizceyi konuşma tabanında algılanmasını sağlamaktır.

Callan kitaplarının kapalı tutulduğu ders süresince öğretmen, mimikleri ve hareketleriyle yeni kelimeleri tanıtır, önceki derslerde öğrenilen cümle yapılarının içerisinde öğrencileri konuşmaya zorlar. Eğitimin başlangıcından itibaren İngilizce konuşmaya başlayan öğrenci motivasyonla birlikte özgüven sağlayıp, İngilizce konuşma çekingenliğini önce psikolojik olarak gidermekte sonra bunu alışkanlık haline getirmektedir.

HIZ VE ÇABUKLUK

Callan Yönteminde hızın büyük bir önemi vardır. Öğretmen dakikada 200-240 kelime hızla konuşarak, öğrencinin söylenenleri ve konuşulanları kendi dilinde düşünmesine, çeviri yapmasına zaman tanımaz. Ayrıca daha ilk günden İngilizcenin doğal konuşma hızını gösterir.

KOŞULLU REFLEKS

Dil, refleksif olarak beyinden değil, konuşma organlarından gelir. Öğrenci düşünmeden konuşmalı ve anlamalıdır. Öyle ki, hiçbirimiz kendi dilimizi düşünerek konuşmayız. Kelimeler cümleler halinde ağızımızdan otomatik olarak çıkar.

Sadece müzik tarihi okuyarak veya piyanonun hangi maddelerden yapıldığını öğrenerek, oturup çalabilmek olanaksızdır. Piyano çalabilmenin tek yolu, notaları öğrenerek sürekli onunla pratik yapmaktır. Bir dil öğrenmenin yolu da onu konuşmaktır. Callan derslerinde, pratiği hızlıca geliştirerek öğrencinin düşünmeden konuşması sağlanır.

MEKANİK TEKRARLAMA

Düşünmeden, akıcı konuşabilme sadece mekanik tekrarla mayla geliştirilebilir. Eğer öğrenci duyduklarını defalarca tekrar ederse sonuca da aynı oranda çabuk ulaşır.

1000 EN YAYGIN KELİME

7 kitaptan oluşan metodun 1.Kitabı İngilizcede günlük yaşamda birçok kere kullanılan ‘ come, go, black, white, quickly, slowly ‘ gibi 1000 kelimeyi içerir.

BU KELİMELER HIZLI KULLANILMALIDIR

Öğrenciler bu 1000 kelimeyi hiç düşünmeden kullanmayı bilmelidirler. Çünkü İngilizcenin temelini bu ve buna benzer kelimeler oluşturmaktadır.

YAZI ÇALIŞMALARI (DICTATION)

Her konunun sonunda yapılan yazı çalışmalarıyla, öğrencinin, birbirinle bağlantısı olmayan kelimelerden oluşmuş cümlelerle, İngilizceyi hatasız yazabilmesi sağlanmaktadır.

OKUMA ÇALIŞMALARI (READING)

Konuşma ve anlama ağırlıklı geçen derslerin içerisinde her gün 10 dakikalık okuma çalışması yapılmaktadır. Okuryazar kişilerde kısa bir sürede gelişen okuma yeteneği, dersin yoğun temposunda, küçük bir mola olarak da nitelendirilebilir.

SAATTE 20 YENİ KELİME

Bir dili öğrenmek, bir binayı inşa etmeye benzer. Kelimler tuğlaları, dilbilgisi ise destekleri temsil eder. Callan’daki ortalama bir öğrenci gereken kelimeleri saatte ortalama 20 kelime olmak üzere toplam 80 saat sonunda öğrenmiş olacaktır.

Başka bir deyişle bir ay içerisinde Callan öğrencisi en az 600 kelime öğrenir.

Callan ile okumayan bir öğrenci, klasik yöntemlerle 2000 kelime öğrense dahi bu kelimeleri cümleler içerisinde akıcı olarak kullanamaz.

POPÜLER ve YAYGIN KULLANIM

IBM, OLIVETTI, PHILIPS, FIAT ve HONEYWELL’in yanında dünyaca ünlü birçok dev şirket, yöneticilerinin ve personelinin eğitiminde bu metodu kullanmıştır.

MADDİ TASARRUF

Callan Method çalışma saatini ¼ oranında kısaltacağından, öğrencinin harcayacağı paranın miktarını da aynı oranda indirgeyecektir. Çalışanlarına eğitim sağlayan şirketlerin bütçesi içinde doğru orantıyla ekonomik hale gelmektedir.

FARKLI MODERN VE ETKİN TEKNİKLE KESİN SONUÇ

Netice olarak, Callan Method, klasik İngilizce öğretim tekniklerine göre tamamen farklı bir yaklaşımla, İngilizcenin teorik olan bilgisini, pratik olarak öğretmek, öğrencisini anadilde

öğrenme rahatlık ve kolaylığında okuma, yazma, konuşma ve anlama becerilerinde en üst seviyeye taşımaktadır.

YOĞUN DİL EKSERSİZLERİ

Callan Method, özel hazırlanmış yoğun cümlelerle öğrencisini konuşturarak, dile maksimum seviyede eksersiz yaptırır. Bu sayede dilin İngilizceye kısa zamanda dönmesini sağlar. Örnek olarak; "Şemsi Paşa Pasajı" gibi bir tekerleme yoğun bir cümledir ve bir defada söylememiz mümkün değildir. Ancak, en zor tekerlemeyi bile 15 kere söyledikten sonra 16. seferde rahatlıkla dilimizin dönebildiğini görürüz. Callan dersinde de, tekerleme değil fakat benzer zorluklarda ki cümlelerle konuşulur. - "Is your watch worth as much now as it was when you bought it?" gibi bir soru sorulduğunda, - "No my watch isn't worth as much now as it was when I bought it, but it's worth less now than it was when I bought it." gibi yoğun bir cevap, doğru telaffuzla ve öğretmenin sorduğu hızda söylenene kadar öğrenci cevaplamaya mecbur edilir.

SÜRAT TEMEL ALINMIŞTIR

Callan Method dersleri hızlı bir devinim içerisinde işlenir. Öğretmen "Öğrenci hızlı konuşsam beni anlamaz" demez, aksine, İngilizce'nin günlük yaşam konuşma hızından bile daha hızlı konuşup öğrencinin duymasını ve anlamasını sağlar, kendisiyle aynı hızda konuşmaya zorlar. Böylelikle öğrencinin sınıf dışında da, İngilizce iletişimi kolaylaşır.

DÜŞÜNMEYE FIRSAT TANIMAZ!

Dil refleksi, beyinden değil, konuşma organlarından gelir. Dolayısıyla, öğrenci düşünmeden konuşmayı öğrenmelidir. İnsanlar merdivenleri koşarak inerken ayaklarını nereye koyacaklarını düşünselerdi, düşerlerdi. Konuşmakta aynı böyledir. Bir yandan düşünüp diğer yandan konuşmaya çalıştığımızda "eee, imm" gibi seslerle konuşuruz hatta birçok zaman konuşamayız.

Callan, kendi dilimizde olduğu gibi düşünmeden, kafamızda Türkçeden İngilizceye çevirmeden, dilbilgisi kurallarını düşünmeden, kelime hatırlamaya çalışmadan yani refleksif konuşmayı sağlar.

SIK YAPILAN TEKRARLAR

Yapılan sık tekrarlar yöntemin bel kemiğini oluşturur. Tekrarlar sayesinde bildiklerinizi pekiştir, eksik kalan yerleri doldurur ve cümlelerin kısa bir zamandan sonra ağızdan otomatik olarak çıkmasını kolaylaştırmış olursunuz. Unutmayın ki, en zayıf hafızanın üstesinden bile sık tekrar gelir.

DİLBİLGİSİ KURALLARINDA TAKILIP KALMAZ

Bir arabanın hangi maddelerden yapıldığını, motorunun nasıl bir düzenekte çalıştığını veya arabanın parçalarını teorik olarak biliyor olmamız, içine oturduğumuzda o arabayı

sürebileceğimiz anlamına gelmez. Arabayı sürmek, zamanla ve pratikle kazanılan bir yetidir. Kendi dilimizi konuşurken asla öznelere, sıfatları, yardımcı fiilleri düşünmeyiz, kelime hatırlamaya çalışmayız. Kelimeler ve cümleler ağızımızdan otomatik olarak çıkar. Bu refleksi, anadilimizi 2 yaşından beri pratik yapmamız sayesinde kazandık. Callan yönteminin amacında, sadece İngilizcenin kağıt üstündeki teorik bilgisini vermek değil, pratik şekilde akıcı konuşulmasını da sağlamaktır.

GREMER FORMÜLLERİ EZBERLETMEZ

İngilizce, matematik dersi değil, bir dil dersidir. Formüller ise matematiksel işlemler içindir. Hiç kimse anadilini formüllerle yada kelime ezberleyerek öğrenmez. Bir dili öğrenmenin en iyi yolu, doğal yol olan konuşarak öğrenmedir. Callan Yöntemi de konuşarak öğrenmenizi sağlar. Yapılan sık tekrarlarda ezber zorunluluğunu ortadan kaldırır.

BİR DERSTE ORTALAMA 20 YENİ KELİME

Callan Yönteminde bir saatte ortalama 20 yeni kelimeyi doğru telaffuzlarıyla cümleler içerisinde kullanarak öğrenirsiniz.

ZAMANDAN ve PARADAN TASARRUF (1/4 zaman = 1/4 para)

Callan Yönteminde zamanlama çok iyi kullanılır, dersin bir dakikası bile boşa harcanmaz. Dersler hızlı bir tempoda işlendiğinden öğrenme sürecide kısalmıştır. Dolayısıyla ödeyeceğiniz para miktarı da, öğrenme sürecinizle bağlantılı olarak azalır.

YAZI ve OKUMA ÇALIŞMALARI

Her derste, öğrencilere daha önce öğretilmiş kelimelerden oluşan cümleler yazdırılır. Amaç, konuşurken aşinalık kazanılan bu kelimelerin yazılışlarını da öğretmektir. Okuma çalışmaları da her ders yapılan çalışmalardandır. Okurken dilimizi daha rahat kullanabildiğimiz gibi kelime yazılışlarının da farkına varırız.

İNGİLİZCE KONUŞURKEN HEYECANLANMAZSINIZ!

Pek çok öğrenci, yabancı bir dil öğrenirken hatta öğrendikten sonra bile konuşmaya çekinir. Callan'da dersler, soru-cevap formatında işlendiğinden, öğrenci konuşmaya mecbur edilir. Sonuç olarak da ders esnasında sürekli İngilizce konuşulduğundan beyin belli bir zamandan sonra İngilizceyi normal bir durum olarak algılar ve kişi ister istemez çekingenliği üzerinden atar.

KOLAY, İLGİNÇ, ZEVKLİ

Öğrenciler Callan Yöntemi'ni kolay, ilginç ve zevkli bulmaktadır. Öyle olmasaydı, normal sürenin dörtte birinde, akıcı İngilizce konuşabiliyor olmazlardı. Dinamik bir öğretmenin idaresiyle öğrenim daha zevkli hale gelir.

MODERN, NİTELİKLİ VE İDDİALİ

Callan Method bilimsel olarak başarısı ispatlanmış, hakkında olumsuz pek az söylenti olan, popüler bir yöntemdir. Eğitim sonunda İngilizceyi akıcı konuşamayan parasını geri iade eder, rahat konuşmayı becerene kadar ücretsiz devam etmesini garantileyerek prestijini korur. Başarılı olan öğrencisine, uluslararası standartlarda anlam taşıyan sertifika verir.

HER YAŞTA, HER TÜR ÖĞRENCİYE UYGUN

Callan Method, kültürü ve yaşı ne olursa olsun, garsondan üniversitede ki bir profesöre kadar herkes için uygundur.

IV. BÖLÜM

2. PRODÜKSİYON

2.1. Mekan

Belgeselin mekanları metodun uygulandığı okulun sınıflarıdır. Mekanlar çekim öncesinde tekrar düzenlendi. Işık setup'ı düzenlendi. Öğrencilerden ve öğretmenlerden izin alındı ve çekim sırasındaki davranışları konusunda yönlendirildi.

2.2. Ekipman

Dershane çekimlerinde mekanın darlığı hem az ve ufak malzemelerle çalışmayı gerektirmekteydi. Üstelik büyük pencereleri ile sınıflarda yumuşak gün ışığı kaynaklara ihtiyaç duyulmakta idi bu yüzden florsan ışıklar tercih edildi.

Handycam özelliği ile portatif ve kullanım kolaylığına sahip HVR Z-1 profesyonel görüntü kalitesine sahiptir. HDV çekim yapabilen kamerada yaygın formatlarla uyumlu olması bakımından SD Pal çözünürlüğünde çekim yapılmıştır.

Kino Filo kit

2 adet, 60 cm, 4 bar daylight florsan ışık.

07 avanger marka ayak

Kablo ve aksesuar

Sony HVR Z-1

HDV kamera

Ayak

2.3. ekim takvimi

1. ekim günü;

09:00 Taksimde buluşma

10:00 Ekipman temini

11:30 Okula varış

12:00 Mekanın ve ışık setup'ının hazırlanması

13:00 öğlen arası

14:00 Ders ekimi – Dundan-

15:00 Ders ekimi - Sevil-

16:00 Ders ekim – Rudi-

17:00 Ders ekimi – Murat-

2. ekim günü

14:00 Röportaj ekimi – Sait-

15:00 Röportaj ekimi – murat-

16:00 Röportaj ekimi – Rudi-

2.4. Bütçe

No	Malzeme	Süre	Fiyat
1	Kino Filo kit	1 gün	100 YTL
2	2 Avanger ayak 07	1 gün	-
3	Kablolar	1 gün	-
4	HVR Z-1 Kamera	2 gün	400 YTL
5	Ayak	2 gün	-
	Diğer Giderler		
1	Yemek ve ulaşım		50 YTL
2	Kasetler		30 YTL
	Toplam		580 YTL

2.5.Post-prodüksiyon

Post-prodüksiyon aşamasında ilk önemli sorun videolardaki seslerin stabil olmaması oldu. Okulun dışından gelen seslerin temizlenmesi gerekiyordu. Özellikle röportajlarda önemli bir sorun durumundaydı. CoolEdit Pro programı kullanılarak noise reduction işlemi yapıldı. Seslerde kalan son gürültülerde müziğin eklenmesi ile algılanmaz hale geldi.

Belgeselde çekimler tamamen spontane bir malzeme toplama işlemi görünümünde olmasına karşın kurgu aşaması bürün yapının senaryonun en nihayetinde filmin tekrar şekillendiği aşama oldu. Önce uzun röportajlar kesilerek kullanılmaz yerleri ayıklandı. Ardından seçilen ifadeler bir kompozisyon oluşturacak şekilde düzenlendi, tekrarlamalar atıldı. Plot tekrar yapılandırıldı. En nihayetinde ders görüntüleri ayıklanarak röportajları destekleyecek şekilde filme eklendi. İngilizce röportajların tercüme yapılarak altyazı eklendi. Son olarak müzik eklenerek ses seviyeleri düzenlendi.

2.6.Set fotoları

ÖZGEÇMİŞ

23 Ekim 1977 tarihi, İstanbul İli Bağcılar ilçesi doğumluyum. İlk, Orta ve Liseyi Bağcılar ve Bakırköy ilçelerin de tamamladıktan sonra, Beykent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Sinema Televizyon Bölümüne kaydoldum. Bu bölümden 2005 yılında mezun olduktan sonra, 2006 yılında da, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sinema Televizyon Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladım. 1997 yılından beri, freelancer olarak ya da sektördeki çeşitli şirketlerde; grafik tasarım, iletişim tasarımı, yönetmen, yapım sorumlusu ve post-produksiyon uzmanı olarak çalışmaktayım.

Özel ilgi alanlarım, sanat tarihi, sanat felsefesi, politik tarih ve fotoğraf tır.

Yabancı dilim İngilizcedir.

Aday: Ahmet ERDAL